

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Кандидат економічних наук Теслюк Н.П.,
кандидат економічних наук Назаренко Я.Я.

В статті досліджено процес управління фінансовими ресурсами транспортного підприємства, зокрема визначено основні елементи механізму цього процесу.

In the article the process of management of a transport enterprise financial resources is considered, in particular certainly basic elements of mechanism of this process.

Постановка проблеми. На підприємствах транспортної галузі питання управління фінансовими ресурсами, зокрема їх формування та ефективне використання є одним з головних і актуальних в сучасних умовах господарювання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Теоретичні і методологічні основи проблеми формування та використання фінансових ресурсів підприємств транспорту висвітлені в працях А. В. Базиліук, А. Г. Будріна, Е. В. Будріної, В. В. Герасименка, М. Г. Григоряна, А. Е. Ігудесмана, Г. А. Конової, Ю. В. Лисенко, Л. А. Мірошніченко, В. С. Пінішка, Й. В. Спіріна та ін. [1-5].

Виділення невирішених питань. Аналіз динаміки розвитку народного господарства України, зокрема транспортної галузі, свідчить про необхідність забезпечення максимального рівня фінансування підприємств цієї галузі. Значна частина підприємств знаходиться в скрутному фінансовому стані. Відсутність фінансування для поновлення рухомого складу, велика питома вага дебіторської заборгованості у структурі активів підприємства та інші внутрішні фактори призводять до зниження ефективності використання фінансових ресурсів підприємства. Враховуючи, що транспортна галузь є важливим системоутворювальним елементом загальної економіко-господарської системи країни, оптимальне функціонування транспортних підприємств прямо пропорційно впливає на ефективний розвиток промислового комплексу в цілому. Тому в умовах структурних змін економіки країни, одним із головних завдань фінансової служби транспортного підприємства є забезпечення оптимальної структури формування фінансових ресурсів з точки зору фінансової безпеки (фінансової рівноваги підприємства в процесі його функціонування), а також їх ефективне використання.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження процесу управління фінансовими ресурсами транспортного підприємства, зокрема визначення основних елементів механізму цього процесу. Для цього необхідно розглянути:

- функції управління фінансовими ресурсами;
- процес формування фінансових ресурсів, зокрема їх основні джерела та принципи;
- основні етапи формування власних фінансових ресурсів та напрями використання.

Викладення основного матеріалу. Для того щоб охарактеризувати основні елементи фінансового механізму управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно дати визначення терміну фінансові ресурси підприємства.

Під фінансовими ресурсами розуміють сукупність акумульованих грошових засобів та їх еквівалентів у формі цільових грошових фондів, що характеризують фінансовий потенціал підприємства, тобто є важливою складовою ресурсної забезпеченості підприємства в майбутньому періоді. Саме від достатності фінансових ресурсів та постійного їх зростання залежить стабільність функціонування підприємства та його конкурентоспроможність на ринку.

Фінансові ресурси підприємства класифікують:

- За характером володіння:
 - власні;
 - запозичені;

- залучені;
- За джерелами формування:
 - внутрішні;
 - зовнішні;
- За терміном запозичення:
 - довгострокові;
 - короткострокові;

Процес управління фінансовими ресурсами підприємства проявляється через такі функції:

1. Формування фінансових ресурсів у процесі виробничо-господарської діяльності.
2. Розподіл і використання фінансових ресурсів для забезпечення господарської діяльності і виконання своїх фінансових зобов'язань перед бюджетом і іншими суб'єктами господарювання.
3. Контроль за формуванням та використанням фінансових ресурсів.

Фінансові ресурси транспортного підприємства необхідні для якісного надання послуг, збільшення матеріально-технічного озброєння, а саме розширення та відновлення рухомого складу, фінансового стимулювання водіїв, робітників ремонтної зони та іншого персоналу, тобто для здійснення необхідного руху коштів у виробничій діяльності підприємства.

Основними джерелами формування фінансових ресурсів підприємств є власні та залучені кошти. До власних належать: статутний фонд, амортизаційні відрахування, валовий дохід та прибуток. До залучених — отримані пайові та інші внески, кошти мобілізовані на фінансовому ринку (рис. 1) [6, с.11]. Формування фінансових ресурсів починається з моменту заснування підприємства, а саме створення статутного капіталу (фонду). Він використовується підприємством для інвестування коштів в оборотні та основні засоби. Обсяг виробництва, його ефективність зумовлюють розмір, склад та структуру фінансових ресурсів. У процесі функціонування і розвитку підприємства фінансові ресурси розширюються головним чином за рахунок власних та прирівняних до них коштів таких як доходи та надходження.

У формуванні фінансових ресурсів важливе значення має структура їхніх джерел. Підвищення питомої ваги власних коштів позитивно впливає на фінансову діяльність підприємства. Висока питома вага залучених коштів ускладнює фінансову ситуацію підприємства підвищує фінансовий ризик. Тому враховуючи економічні та фінансові фактори, які мають суттєвий вплив на підприємства транспорту, керівництву підприємства, зокрема фінансисту (економісту або головному бухгалтеру) необхідно детально продумати доцільність залучення додаткових фінансових ресурсів спираючись на наступні основні принципи:

1. Облік перспектив розвитку господарської діяльності підприємства.

Процес формування обсягу і структури фінансових ресурсів підпорядкований цілям забезпечення господарської діяльності на всіх етапах розвитку та функціонування транспортного підприємства.

2. Виділення в загальному обсязі фінансових ресурсів інвестиційної частини.

Саме інвестування фінансових ресурсів в основні засоби вирішить нагальну виробничу потребу транспортного підприємства.

3. Забезпечення оптимальної структури формування фінансових ресурсів з позиції фінансової безпеки.

Основною вимогою фінансової рівноваги транспортного підприємства в умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища є формування значної частини фінансових ресурсів за рахунок власних та прирівняних до них коштів.

Власні фінансові ресурси класифікують за джерелами формування рис.2 [7, с.203]. Значна частина в структурі внутрішніх джерел формування власних фінансових ресурсів належить прибутку, якій залишається в розпорядженні підприємства після всіх обов'язкових виплат. Амортизаційні відрахування транспортного підприємства не збільшують суму власного капіталу підприємства (на відмінну від прибутку), а лише є засобом його реінвестування.

Враховуючи вплив транспорту на інші галузі народного господарства, а також скрутне економічне та фінансове становище більшості підприємств галузі. У структурі зовнішніх джерел фінансування власних фінансових ресурсів транспортного підприємства основна частина повинна належать безповоротній фінансовій допомозі з боку держави.

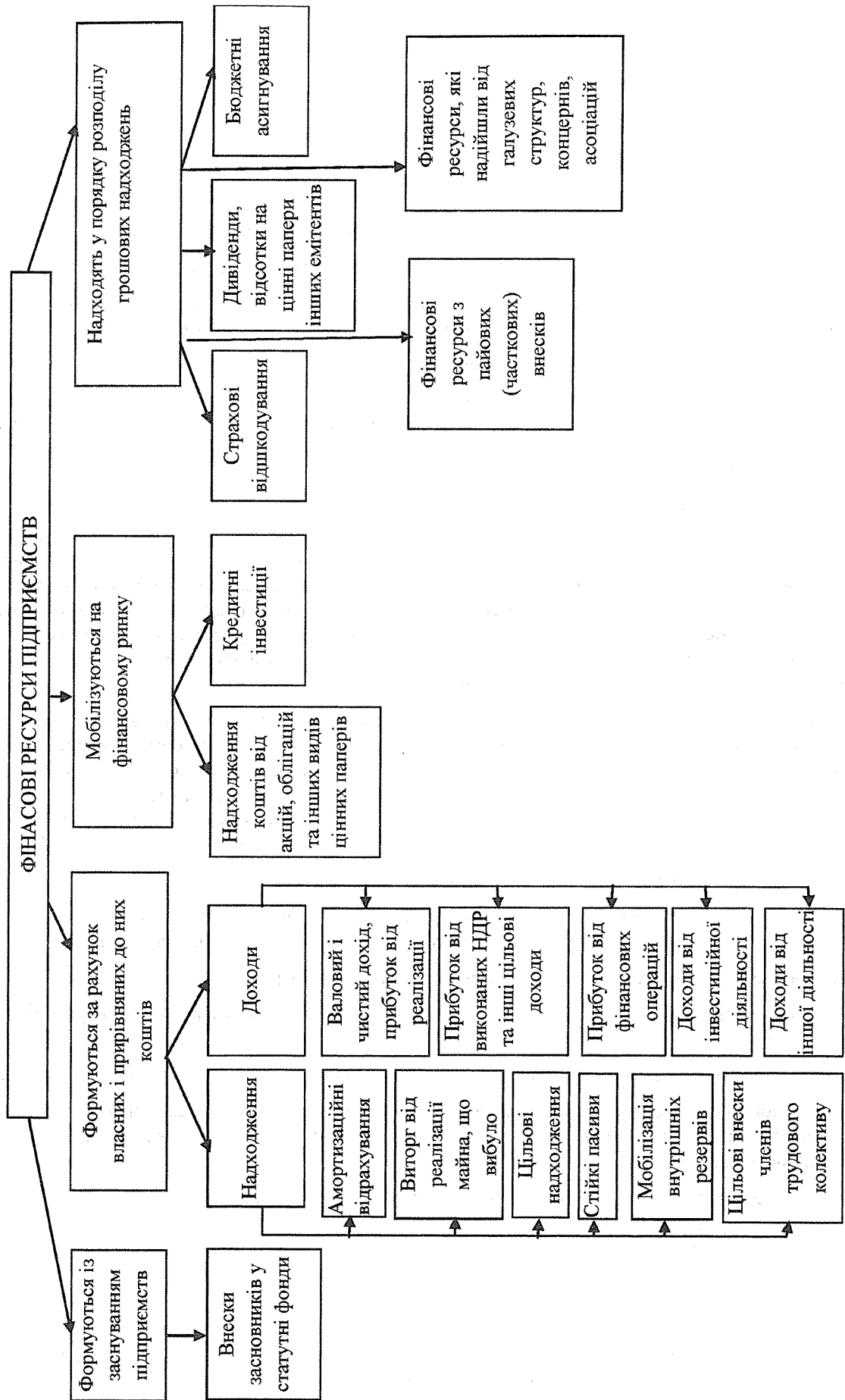

Рис. 1. Формування фінансові ресурси підприємства

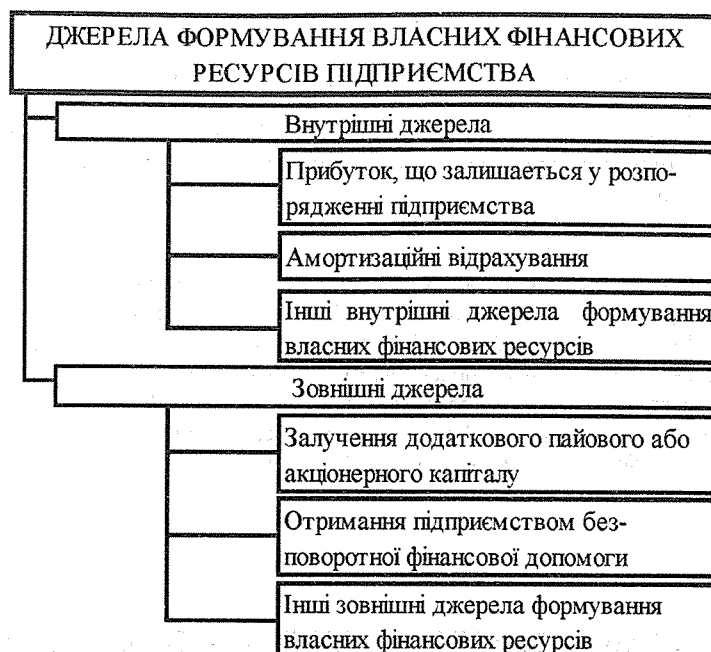

Рис. 2. Основні джерела формування власних фінансових ресурсів підприємства

Забезпечення необхідного рівня самофінансування розвитку господарської діяльності в плановому періоді є основною задачею в процесі формування власних фінансових ресурсів підприємства.

В процесі формування власних фінансових ресурсів підприємства можна виділити такі основні етапи:

1. Аналіз формування власних фінансових ресурсів за певний період. В процесі аналізу необхідно визначити потенціал формування власних фінансових ресурсів, а саме:

- а) розрахувати загальний обсяг власних фінансових ресурсів;
- б) співставити темпи приросту власного капіталу до темпів приросту активів і обсягу реалізованих послуг;
- в) виділити джерела формування власних фінансових ресурсів.

2. Розрахунок потреби в власних фінансових ресурсах на плановий період, зокрема визначення питомої ваги власних фінансових ресурсів в загальному обсязі фінансових ресурсів. Оцінка потреби в власних фінансових ресурсах на плановий період. Основним елементом на цьому етапі є визначення достатності власних фінансових ресурсів сформованих на підприємстві.

Найчастіше на транспортних підприємства відсутня достатня кількість власних фінансових ресурсів (основна проблема їх функціонування), що призводить до незабезпеченості виробничого процесу підприємства. Для подолання цієї проблеми підприємства можуть використовувати зовнішні джерела фінансування, але критерієм оцінки такого рішення має бути фінансова безпека підприємства в плановому періоді.

Фінансові ресурси підприємства можуть бути використані за такими напрямками:

- поточні витрати на виробництво і реалізацію послуг;
- інвестування фінансових ресурсів у основні засоби (рухомий склад);
- платежі фінансовій і банківській системам, внески в позабюджетні фонди;
- створення грошових фондів і резервів (на розвиток, заохочення та ін.);

Висновки. Через відсутність ефективного управління фінансами на підприємствах транспортної галузі хронічними стали проблеми нестачі фінансових ресурсів, постійного пошуку джерел фінансування, форм і методів раціонального використання обмежених коштів. Щоб вийти з кризової ситуації підприємствам необхідні нові якісні підходи до їх виробничого потенціалу й управління фінансовими ресурсами. Отже, процес управління фінансовими ресурсами транспортного підприємства, зокрема їх формування та ефективного використання залишається одним з головних і актуальних в сучасних умовах господарювання. Питання управління фінансовими ресурсами у теоретичному і практичному плані потребує подальшого удосконалення.

Література

1. Игудесман Я.Е. Экономика автомобильного транспорта: Учебное пособие для вузов. / Я.Е. Игудесман- Мн.: Высш. шк., 1987 — 327 с.
2. Пінішко В.С. Ціни і ціноутворення. Навчальний посібник. / В.С. Пінішко — Львів: «Інтелект-Захід», 2006. — 488с.
3. Спирин И.В. Перевозки пассажиров городским транспортом: Справочное пособие. / И.В. Сирин — М.: ИКЦ «Академкнига», 2006. — 413 с.: ил.
4. Экономика автомобильного транспорта. Бронштейн Л.А., Шульман А.С. Учебник для вузов. / Л.А.Бронштейн, А.С.Шульман М.: Т — т, 1976 -350 с.
5. Экономика автомобильного транспорта: Учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / А.Г.Будрин, Е.В. Будрина, М.Г. Григорян и др.; Под ред. Г.А. Кононовой. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 320 с.
6. Поддерогін А.М., Білик М.Д, Буряк Л.Д. та ін., Фінанси підприємства: Підручник. / А.М. Поддерогін, М.Д. Білик, Л.Д. Буряк — Вид 5-те, доповн. і переробл. — К.:КНЕУ, 2004. — 546с.
7. Бланк И.А. Финансовая стратегия предприятия. / И.А. Бланк- Киев: «Ника-Центр», 2004. — 711 с.
8. Ткаченко А.М., Коваль О.І. Управління фінансовими ресурсами підприємства та оптимізація вартісної структури капіталу // Держава та регіони. — 2006. — №5. — С.297-299.

УДК 519.8:330.4

НАПРЯМИ СТИМУЛЮВАННЯ ЗАЛУЧЕННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В УМОВАХ СВІТОВОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Кандидат економічних наук Токарчук Т.В.

Статтю присвячено аналізу факторів, які стимулюють залучення прямих іноземних інвестицій в Україну, а також визначенню каналів їх впливу на економічний розвиток української економіки. Запропоновано та обґрунтовано основні заходи економічної політики держави щодо залучення та ефективного використання прямих іноземних інвестицій.

The article analyzes the factors that stimulate mobilization of the direct foreign investment in Ukraine and describes the transmission mechanism of their influence on the economic development of Ukraine. The principal measures of the economic policy concerning the problems of the mobilization and effective using of the direct foreign investments has been proposed and substantiated.

Актуальність. Поглиблення процесів глобалізації та відкритість української економіки стимулюють перехід до інвестиційно-інноваційного етапу економічного розвитку. Розробка нових підходів в інвестиційній та інноваційній політиці є для України надзвичайно важливою внаслідок значної енергоємності виробництва, енергетичної залежності від інших країн світу, низької продуктивності праці, нерозвиненості фондового ринку, а також зовнішньої та внутрішньої економічної нестабільності.

Лише переоснащення виробництва новітніми технологіями, суттєве зменшення енергоємності продукції, підвищення продуктивності праці та розвиток людського капіталу дозволять суттєво підвищити міжнародну конкурентоспроможність України. При цьому обмеженість національних бюджетних коштів та внутрішніх небюджетних ресурсів економіки підвищує ключову роль іноземних інвестицій в процесі інвестиційно-інноваційного розвитку нашої держави.

Теоретико-методологічними та практичними проблемами інвестування займалось широке коло як західних, так і українських вчених [1,2,3,5,6,10,11]. Серед західних вчених, які досліджували зв'язок прямих іноземних інвестицій та економічного зростання, можна виділити Р.Барро, О.Бланшарда, Х.Мартіна, Р.Солю та ін. [7, 8, 9, 11]. Аналогічну проблематику досліджували і українські вчені [2, 3, 6, 10]. Незважаючи на глибокі дослідження теоретичних та практичних проблем інвестування, недостатньо висвітленими залишаються підходи щодо виявлення факторів, які впливають на ефективне залучення та використання прямих іноземних інвестицій в умовах світової глобалізації та реформування української економіки. Необхідність поглиблення досліджень в даному напрямі, зумовило мету та завдання даної роботи.

Постановка проблеми. Основною метою роботи є виявлення факторів, які впливають на ефективне залучення та використання прямих іноземних інвестицій, а також визначення каналів їх впливу (як позитивних, так і негативних) на економічний розвиток української економіки. Крім цього, важливим завдан-